

Malmö den 21 september 2012

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss EI R2012:06 Elområden i Sverige

Handelskammaren har tagit del av rubricerad analys från Elmarknadsinspektionen och anför följande.

Sammanfattningsvis måste elområdena ses i ett bredare energipolitiskt perspektiv och ur ett sådant är det svårt att argumentera för införandet av elområden som en marknadsåtgärd. Det avgörande har varit hanteringen av överföringskapacitet. Visserligen finns idag olika leverantörer av el, men sydsvenska elkonsumenter kan inte välja att inte använda el och de kan heller inte välja att få sitt elnät (sin överföringskapacitet) från någon annan aktör än staten. Innebörden av dagens indelning med ett elområde fyra i syd är att en prisdiskriminering mellan svenska och danska elkonsumenter ersatts av en ny prisdiskriminering mellan olika delar av Sverige. Det är inte hållbart och det är inte en marknadsmässig lösning. Handelskammaren avråder att Svenska Kraftnät går in som CfD aktör på marknaden. I stället bör myndighetens fokus vara att leverera infrastruktur, alltså överföringskapacitet.

Energipolitik och elnät i konflikt

Införandet av elområden kan inte betraktas som en isolerad reform utan måste ses i ett bredare energipolitiskt perspektiv. Sveriges regering har sedan mitten på 1990-talet fört en politik som strävar mot ökad integrering av elmarknaderna först i Norden och senare i hela EU. Den politiken har tydligt formulerats inte minst i regleringsbrev till den myndighet som ansvarar för det svenska elnätet, Svenska Kraftnät.

Att integrera energipolitiken och elmarknaderna mellan länder har flera goda syften, inte minst i jämförelse med alternativet att eftersträva nationellt energioberoende. Enerkipolitik som omfattar ett större geografiskt område täcker förstås in fler energikonsumenter men bidrar även till en robusthet i energiförsörjningen eftersom flera olika kraftslag försörjer marknaden parallellt. Men för att ta till vara på energiintegrationens fördelar måste den fysiska infrastrukturen anpassas till den politiska ambitionen och så har inte skett.

Majoriteten av den grundläggande samhällsinfrastrukturen har historiskt varit nationellt avgränsad, så även det svenska elnätet. Även efter privatiseringen av elhandelsmarknaden i

Sverige är det nationella elnätet ett statligt monopol för vilket Svenska Kraftnät har ansvarat sedan myndigheten kom till. Man skulle kunna argumentera för att elnätet är ett naturligt monopol, det vill säga det låter sig inte uppstå i någon marknadsform som vi känner till. Man tror helt enkelt inte att det finns en optimal marknadslösning med flera privata elnät som överträffar monopollösningen och därför väljer man att bygga och förvalta elnätet i statlig regi med skattepengar. Oaktat vad man tycker om ett sådant resonemang så är det just det antagandet som har legat till grund för hur Sverige har fått sin kapacitetsöverföring och energitransport. Sveriges förutsättningar, med majoriteten av produktionen centrerad i norr och förbrukningen i landets södra delar, kan möjligtvis också sägas tala för en sådan lösning.

För att etablera en integrerad energimarknad i Norden eller inom EU krävs alltså att den nationella infrastrukturen anpassas för transnationell kraftöverföring som står i paritet till de marknadsflöden som förväntas uppstå på den gemensamma marknaden. Det förutsätter alltså att elnätet byggs ut inte enbart för att motsvara den inhemska efterfrågan på el utan även för att anpassas till en ökande efterfrågan från andra länder. Sveriges energiproduktion är dessutom relativt fördelaktig jämfört med flera av våra grannländers, vilket talar för att efterfrågan på (billigare) svensk el kan bli rätt stor.

Trots det har elnätet idag flaskhalsar som innebär att det emellanåt är svårt att försörja Sydsverige med el. Detta i kombination med energiexporten till Danmark (som Svenska Kraftnät tidigare reglerade när den blev för stor) är bakgrunden till att Dansk Energi anmälde Svenska Kraftnät till Europeiska kommissionen. Det är alltså tydligt att det svenska kraftnätet har märkbara och i vissa fall begränsande flaskhalsar i elnätet redan inom landet. Trots det förs alltjämt en politisk process för ökande integrering.

Det är tydligt att utbyggnaden av elnätet är eftersatt, nationellt men framförallt med avseende på transnationell överföring. Infrastrukturen har inte hunnit med politiken, eller så saknar energipolitiken förankring i den fysiska infrastrukturen. På så sätt kan energipolitiken och elnätet idag sägas stå i konflikt med varandra. Införandet av elområden är i bästa fall en tillfällig lösning på det problemet. Det är en lösning som föreslagits av Svenska Kraftnät och accepterats av Europeiska kommissionen, men det är inte kommissionens förslag. Det är ett svenskt beslut att inför elområden i Sverige. Vidare har kommissionen i sitt utlåtande till Sveriges regering och Svenska Kraftnät tydligt understrukt att elområden är ett av flera lösningsalternativ samt att det inte förtar behovet av att skyndsamt bygga ut det fysiska elnätet.

Sammantaget är det mot denna bakgrund svårt att argumentera för införandet av elområden som en marknadsåtgärd. Elnätet är ett statligt monopol som bekostas med skattepengar. I och med elområdesindelningen kommer sydsvenska familjer och företag att utöver skattefinansiering får betala mer än resten av Sverige för elnätet och tillgången till överföringskapacitet. Det är inte fråga om varken marknadssignaler eller marknadsreformer, utan helt enkelt prisdiskriminering. Sydsvenska elkonsumenter kan inte välja att inte använda el, de kan heller inte välja att få sitt elnät (sin överföringskapacitet) från någon annan aktör.

Vad marknadssignaler anbelangar finns det tydliga marknadssignaler till den berörda aktören, Svenska Kraftnät, som ansvarar för elnätet. Genom mothandelskostnader som uppstår när

flaskhalsar i nätet begränsar överföringen av el fås en tydlig prislapp på vad flaskhalsen kostar. Handelskammaren förespråkar att gränsdragningen i snitt 4 tas bort så att elområde 3 och 4 slås samman. Detta kompenseras genom mothandel som slås ut på nättariffen för alla svenska elkonsumenter. Det innebär också att kostnaden för den energipolitik som förs blir synlig för alla väljare på ett demokratiskt vis. Mothandeln kombineras med en skyndsam utbyggnad av det fysiska elnätet så att det motsvarar den politik som förs och de politiska löften som sedan länge givits både till svenska och andra elkonsumenter.

Två sorters prisdiskriminering

Enligt EU:s konkurrensregler är det inte tillåtet att diskriminera mellan kunder i olika medlemsländer. Europeiska kommissionen fastslog i sitt utlåtande till Dansk Energi och Svenska Kraftnät att Svenska Kraftnäts begränsning av elöverföringen till Danmark skulle ha inneburit en sådan prisdiskriminering och därmed bryta mot konkurrensreglerna.

Det är anmärkningsvärt att notera att införandet av elområden i praktiken inte har motverkat utan bara flyttat prisdiskrimineringen på elmarknaden. I och med elområden tvingas sydsvenska elkonsumenter att betala mer tillgången till elnätet än vad resten av landets elkonsumenter gör. Däremot innebär det i praktiken att danska elkonsumenter inte längre är diskriminerade jämfört med svenska eftersom Sydsverige vid kapacitetsöverföringsbrist helt sonika betalar danska elpriser.

Det kan tyckas underligt, men innebörden är alltså att det är tillåtet enligt EU:s konkurrensregler att prisdiskriminera inom ett land men inte mellan länder. Att det är tillåtet enligt EU:s regler innebär däremot inte att det är en rimlig eller acceptabel lösning ur ett svenskt perspektiv.

Elnätet är ett statligt monopol i Sverige och det är myndigheten Svenska Kraftnät som ansvarar för att förvalta och bygga ut den fysiska infrastrukturen. Det innebär att elnätet finansieras med svenska skattemedel, men med elområdesreformen betalar sydsvenska elkonsumenter mer för att få tillgång till den gemensamma infrastrukturen än vad elkonsumenter i resten av landet gör. Det är inte ett möjligt alternativ för elkonsumenter att inte konsumera energi och de kan inte heller byta elnätsleverantör. Det är svårt att dra någon annan slutsats än att konsumenter i elområde 4 därmed utsätts för en prisdiskriminering.

Sammantaget har alltså en prisdiskriminering mellan svenska och danska elkonsumenter ersatts av en ny prisdiskriminering mellan olika delar av Sverige. Det är inte hållbart och det är inte en marknadsmässig lösning.

Osäkerheten kring priser har stor betydelse

Det är viktigt att notera att det inte är skillnaden i momentant elpris som avgör hur hårt elpriserna i Sydsverige drabbas av elområdesreformen. Det är osäkerheten i framtida pris snarare än prisskillnaden i varje given stund som försämrar marknadsförhållandena och påverkar priset negativt. Energimarknadsinspektionen har i sin rapport noterat att prisskillnader inte förekommer hela tiden, men att när de uppstår är det ofta väldigt stora. Det skapar en stor osäkerhet på elhandelsmarknaden.

Osäkerheten kompenseras ofta med CfD-lösningar som skyddar aktörerna mot prisskillnader som innebär för stora förluster. Problemet är att CfD-marknaden i elområde 4 har drabbats hårt av införandet av elområden. Svenska Kraftnät har resonerat om möjligheten att kompensera denna marknadsförsämring genom att själv bli en aktör på CfD-marknaden. Handelskammaren avråder från detta.

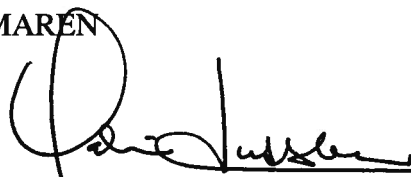
Det finns ingen anledning att tro att ytterligare reglering av elkonsumtionen i Sydsverige skulle bidra till en bättre marknad. Dessutom bör Svenska Kraftnät i stället fokusera på det redan kraftigt eftersatta arbetet med att bygga ut elnätet för att klara både svensk och transnationell energiöverföring i linje med den energipolitik som Sverige för.

Malmö den 21 september 2012

SYDVENSKA INDUSTRI- OCH HANDELSKAMMAREN

Per Tryding
Vice VD

Joakim Lundblad
Analytiker